

HOE GAAN WE OM MET VIRUSSEN?

'We hebben een gezamenlijk

Het thema virussen lijkt actueler dan ooit. Betekent dit dat we nu meer last van virussen in gewassen hebben dan pakweg twintig jaar geleden? Of belemmert de aanwezigheid ervan ons nu meer in de handel met het buitenland? Zeker is wel dat een land als China er zeer strikt mee omgaat; zodra de controleurs in de leliebollen ook maar iets aantreffen dat in het lijstje van afkortingen past, wordt de partij afgekeurd, ook als het desbetreffende virus onschadelijk is voor het gewas. BloembollenVisie sprak met een aantal vakgenoten over deze ontwikkelingen. 'We moeten onszelf niet zo kwetsbaar maken.'

Tekst: Monique Ooms
Foto: René Faas

BloembollenVisie zit aan tafel met leliekwekers Hans Langedijk (ook voorzitter van de Lelievereniging West-Friesland), Theo Ammerlaan en Jan Menting, op initiatief van CNB-directeur Wouter Willems, die het gesprek leidt. De gesprekspartners zoomen op de vraag waar de ziektedruk van dit moment vandaan komt. "De afkortingen vliegen je om de oren: LSV, LmoV, SLRSV, ArMV, PIAMV. Is dat iets van de laatste tijd?", vraagt de gespreksleider zich af. Volgens de kwekers is er eigenlijk al zo lang er lelies worden geteeld sprake van ziektedruk. "Tegenwoordig is alles echter meetbaar, opeens weten we hoeveel procent virus er in een gewas zit. Daarbij wordt er op dit moment erg de nadruk op gelegd, bijvoorbeeld door een land als China dat een nultolerantie voor virussen wil hanteren, net als Peru en Thailand. Wat voor de lelieteelt zelf eigenlijk onzin is, want niet alle virussen zijn schadelijk voor het gewas. Van de talrijke virussen die op dit moment voorkomen, moet je er misschien vijf aanpakken, waaronder PIAMV. Door zijn strikte opstelling maakt China ons kwetsbaar, dat zouden we niet moeten toestaan." Er is echter ook begrip voor de opstelling van de Chinese autoriteiten. "Zij willen insleep van welk virus dan ook voorkomen uit angst voor de besmetting van andere gewassen, zoals rijst." Toch is een nultolerantie te rigoreus vinden de kwekers. "Een tolerantie van 0,4 tot 1% is realistischer en werkbaarder. Deze opstelling lijkt voort te komen uit protectionisme. Denk: 'Chinese Muur'. Alles wat maar enigszins een bedreiging is, wordt buiten de deur gehouden. En dat terwijl deze virussen waarschijnlijk allang in China aanwezig zijn."

.....
'China zal moeten werken met de hoogst haalbare kwaliteit'
.....

RIJEN SLUITEN

Heeft de NVWA gefaald bij het vaststellen van de tolerantie? Had de BKD hierin een rol kunnen spelen? De kwekers denken van niet. "Die Chinezen zijn gewiekste zakenmensen. Als zij 'nee' verkopen, valt daaraan niet meer te tornen." Als 'nee' de opstelling van China is, moeten Nederlandse kwekers en exporteurs op hun beurt ook 'nee' verkopen aan China als het gaat om de verkoop van lelies, vinden de kwekers. "Dan gaat er niet één lelie meer die kant op en zal de markt het gaan reguleren. Er is namelijk wel vraag. Mijn voorstel zou dan ook zijn: de rijen sluiten. China zal moeten werken met de hoogst haalbare kwaliteit bollen die wij kunnen leveren." Onderhandelen met de Chinezen is dus lastig, maar kwekers zien wel wat in een lobby naar het ministerie van Economische Zaken, dat op haar beurt contacten onderhoudt met haar Chinese tegenvoeters. Daarin zien de kwekers een rol weggelegd voor de in- en verkoopbureaus. "Met het wegvallen van het ministerie van Landbouw is voor ons een duidelijk aanspreekpunt weggevallen", stelt Wouter. "En nu het CDA - dat traditi-

oneel agrarisch gericht was - aan macht en dus in het aantal zetels heeft ingeboet, hebben we daar ook nauwelijks aanknopingspunten. Dan kun je aankloppen bij de NVWA, maar zij buigen zich over een groot aantal producten waarvan bloembollen slechts een klein onderdeel zijn. Het is een lastig onderwerp om op de kaart te krijgen. Je moet je voorstellen dat de NVWA in de onderhandelingen met China praat over tal van producten, variërend van auto's tot tomaten. En soms moet er wisselgeld worden ingezet. Dat kunnen dan net de bloembollen zijn." Probleem is ook, vinden de kwekers, dat de NVWA'ers die onderhandelen met China dit niet doen vanuit hun eigen portemonnee. "Dat zijn vaak managers, maar geen ondernemers. Zij voelen de consequenties dus niet zelf." Heeft het zin om de desbetreffende medewerkers van de NVWA uit te nodigen voor een nadere kennismaking met het vak? "Waarschijnlijk niet, er is geen specifieke bollenbinding, daarvoor zijn wij een te klein product in het totaal dat op hun bordje ligt. Misschien is het wel een poging waard."

SAMEN OPlossen

Kwekers kijken ook naar Anthos en KAVB voor mogelijke steun. "Jammer dat Anthos de virusproblematiek op het bordje van de kwekerij legt. Dat ligt toch iets anders: als er geen bollen meer naar China gaan, raakt dat ons allemaal, dat geldt ook voor de export en de handel." De problematiek zou meer vanuit het gemeenschappelijk belang moeten worden benaderd, vinden de kwekers. "We zitten nu allemaal teveel op ons eigen eilandje. We hebben een gezamenlijk probleem, dus moeten we dit ook samen oplossen. Het zou mooi zijn als we met elkaar - kwekerij én export - tot een werkbaar systeem zouden kunnen komen waarin we samenwerken volgens duidelijke afspraken. Uitgangspunt kan bijvoorbeeld zijn dat voor schubbollen een nultolerantie geldt en we voor alle fases daarna gradaties hanteren, met voor sommige virussen een ruimer percentage dan 0,0% bij aflevering. Dan start je in elk geval schoon, dat is een eis waaraan iedereen zou moeten kunnen voldoen. De IVB's zouden bijvoorbeeld een aanbodsbank van schone schubbollen kunnen opzetten. Belangrijk is nu dat we het vertrouwen van onze afnemers in het buitenland terugwinnen. Daarvoor moeten we inzichtelijk kunnen maken hoe wij werken, welke afspraken we met elkaar hebben gemaakt."

DEMOCRATISCH

Heeft het zin als kwekers zelf het voortouw nemen om kwaliteitseisen te formuleren? "Wij moeten al aan allerlei kwaliteitseisen voldoen en worden al gecontroleerd door de BKD. Boven-

jk probleem'

dien valt het niet mee om zo'n probleem als dit op democratische wijze op te lossen, je doet het nooit voor iedereen goed. Dan zou je zelf voor overheid moeten spelen, dat werkt niet. Belangrijk is dat het vak gewoon zijn werk kan doen." De kwekers stellen nog een belangrijke wijziging voor in de export van leliebollen. "Alles wat voor de export weggaat, moet niet ook nog eens op plaats van bestemming worden getoetst. Dan heb je namelijk al enorme kosten gemaakt om die bollen daar te krijgen, en kunnen ze - als er ook maar iets wordt gevonden - worden vernietigd. Dat is zonde van het geld. Belachelijk dat het nog steeds zo gaat."

FUNDERING

Alle verhalen en opmerkingen van de kwekers beluisterend, dringt de vraag zich op of het anno 2013 nog wel leuk is om bloembollenkweker te

zijn. En dan met name kweker van lelies. "Ik krijg wel eens het gevoel dat de fundering onder mijn bedrijf langzamerhand wegzakt, alsof je op een drassige ondergrond staat. Er zijn stenen uit de fundering getrokken waardoor de zaak gaat hellen. Je raakt je grip kwijt. Nu alles getoetst kan worden, kun je er donder op zeggen dat ze ook altijd wel iets vinden. Je wilt je bedrijf heel

graag naar de volgende generatie heen tillen, maar dat valt op deze manier niet mee. We hebben ondernemers nodig die de uitdaging willen aangaan. Belangrijk is dat ze daar ook de waardering voor krijgen. Het is jammer dat we naar een samenleving toegaan waarbij ondernemerschap niet zozeer wordt gewaardeerd, maar vooral wordt gecontroleerd."

Resumé

Het hanteren van nultoleranties voor niet-schadelijke virussen heeft geen enkele zin, zo luidt de stelling van de leliekweker. Toch legt China een aantal nultoleranties op. Dat heeft nogal wat gevolgen en het vak roert zich. Hoe gaan we hiermee om? Wiens probleem is dit? En hoe pakken we dat aan? BloembollenVisie ging hierover in gesprek met een aantal leliekwekers.